

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/118/2018
Identifikačné číslo spisu:	1107218136
Dátum vydania rozhodnutia:	18.07.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1107218136.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. A. bývajúceho v N., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Brázdil & Brázdilová, so sídlom vo Zvolene, Trhová ul. č. 1, za ktorú koná advokát JUDr. Jozef Brázdil, proti žalovanému MetLife Europe d.a.c., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom v Bratislave, Pribinova 10, IČO: 47 257 105, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Ružička Csekes s.r.o., so sídlom v Bratislave, Výsoká 2/B, o zaplatenie 46 471,49 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 22C/100/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. apríla 2016 sp.zn. 14Co/521/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a

Žalovanému priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobca žiadal žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť 46 471,49 € s 13 % úrokom z omeškania ročne zo žalovanej sumy od 1. decembra 2005 do 31. decembra 2005 a 7 % úrokom z omeškania ročne zo žalovanej sumy od 1. januára 2006 do zaplatenia.
2. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 25. marca 2013 č.k. 22C/100/2007-346 v časti úroku z omeškania vo výške 13% zo žalovanej sumy od 1. decembra 2005 do 31. decembra 2005 a úroku z omeškania vo výške 7% zo žalovanej sumy od 1. januára 2006 až do zaplatenia zastavil (§ 196 ods. 3 O.s.p.). Vo zvyšku návrh žalobcu zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že poisťná zmluva uzavretá medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným je relatívne neplatná, pretože sa neplatnosti úspešne žalovaný dovolal z dôvodu uvedenia do omylu (§ 49a s použitím § 40a OZ) poisťníkom.
3. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 5. apríla 2016 sp.zn. 14Co/521/2013 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania odporcovi nepriznal. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „OSP“). Ku skutočnosti ohľadne možnej absolútnej neplatnosti spornej poisťnej zmluvy konštatoval, že nakoľko zo záverov trestného konania vyplýva, že poisťné

zmluvy osobne podpísal nebohý N. N. a že poisťné splátky boli riadne uhrádzané v zmysle poisťných zmlúv až do jeho úmrtia, neprihliadal na danú námietku absolútnej neplatnosti spornej poisťnej zmluvy. K námietke žalobcu ohľadne vylúčenia aplikácie ustanovení § 40a OZ v nadväznosti na § 49a OZ s odkazom na osobitnú právnu úpravu týkajúcu sa tohto zmluvného typu (§ 798 OZ a § 802 OZ), odvolací súd uviedol, že právne nástroje upravené v špeciálnej právnej úprave by poisťovateľ mohol využiť len v prípade trvania poisťnej zmluvy po vzniku poisťnej udalosti, čo v danom prípade nebolo možné, keďže k zániku poisťnej zmluvy došlo okamihom úmrtia poistníka. Námietku žalobcu ohľadne neúčinného dovolania za relatívnej neplatnosti z dôvodu jeho nedoručenia priamo žalobcovi, odvolací súd považoval za bezdôvodnú. Z predloženého plnomocenstva nachádzajúceho sa v spise znejúceho na advokáta JUDr. Adriána Suchánka podľa odvolacieho súdu je nepochybné, že sa vzťahovalo nielen na úkony v rámci súdneho konania, ale aj mimosúdne právne úkony, vrátane prijímania písomností, nakoľko je v ňom vyslovene uvedené „prijímať písomnosti“ i vtedy, keď je podľa právnych predpisov potrebné osobitné splnomocnenie. Ohľadne poukázania žalobcu na obdobné veci týkajúce sa životných poisťných zmlúv toho istého poistníka a poistencov vrátane uznesenia ÚS SR sp.zn. II. ÚS 855/2014-19, odvolací súd vyslovil, že aj napriek tomu je nutné každú poisťnú zmluvu posudzovať individuálne vzhľadom na jej obsah, okolnosti jej uzavretia a právnu argumentáciu. Pokiaľ by poistník v písomnom prehlásení poistníka pred uzatvorením poisťnej zmluvy uviedol pravdivú informáciu ohľadne počtu už uzatvorených poisťných zmlúv životného poistenia, žalovaný by v predmetnej veci vykonal ďalšie šetrenie na posúdenie rizikovosti zmluvy, uzavrel odvolací súd.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dôvodil, že dovolanie je prípustné a/ v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a b/ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v dôsledku toho, že napadnutý rozsudok je podľa jeho názoru nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný, odvolací súd sa nevysporiadal s tvrdeniami a námietkami vznesenými už v rámci konania na súde prvej inštancie, ako ani v odvolaní. Konkrétne s námietkami v odvolaní z 5. augusta 2013, ako aj so skutočnosťou, že pokiaľ by bol žalovaný o existencii možného poistenia vedel, poisťnú zmluvu by neuzavrel. Vyslovil názor, že súd podrobnejšie nezdôvodnil, prečo by daná skutočnosť bola rozhodujúca pre uzavretie poisťnej zmluvy. Dovolať dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení odôvodnil tým, že spočíva v nesprávnej aplikácii a aj interpretácii § 49a OZ o dovolaní sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorý bol pre hmotnoprávne posúdenie nároku na plnenie vo veci samej zásadný. V spojitosti s tým poukázal na osobitné ustanovenia predstavujúce „možné sankcie“, ktoré vyplývajú výlučne z § 798 a z § 802 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ako špeciálnej právnej úpravy vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam o neplatnosti právnych úkonov, ktoré majú povahu všeobecnú). Mal za to, že súd nesprávne vyhodnotil a aplikoval ust. § 49a, § 40a Občianskeho zákonníka v otázkach: a/ či sa vôbec možno dovolať relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy až po jej zániku; b/ či zistenie o iných súbežne uzatvorených poisteniach mohlo zakladať dôvod na dovolanie sa relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy späť; 3/ či sa odporca mohol účinne dovolať relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy úkonom doručeným len právnomu zástupcovi žalobcu.

5. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť z dôvodu jeho neprípustnosti a zároveň navrhol, aby dovolací súd zaviazal žalobcu na náhradu trov dovolacieho konania a trov právneho zastúpenia. Žalovaný odmietol názor žalobcu ohľadne nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj jeho námietky ohľadne nesprávnej interpretácie a aplikácie ustanovenia § 40a a § 49a Občianskeho zákonníka aj vo vzťahu k účinnému dovolaniu sa relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy žalovaným v zákonnej trojročnej premlčacej dobe doručenej len právnomu zástupcovi žalobcu. Zdôraznil, že odchýlenie sa od názorového prúdu iných súdov pri rozhodovaní nemôže mať za následok spôsobenie procesnej vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/. Žalovaný tiež poukázal na uznesenie krajského súdu zo dňa 4. mája 2016 sp.zn. 14Co/521/2013, ktorým zamietol žalobcov návrh na pripustenie dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. Odvolací súd správne rozhodol o návrhu žalobcu samostatným uznesením, v ktorom rozhodol, že návrh žalobcu na pripustenie dovolania zamieta pre jeho nedostatočné odôvodnenie a bezdôvodnosť, uzavrel žalovaný.

6. Dovolanie bolo podané za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom

nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému nie je prípustné.

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

9. Dovolanie žalobcu smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky rozsudkov, proti ktorým bolo dovolanie v zmysle § 238 OSP prípustné. Dovolanie teda v zmysle § 238 OSP nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

10. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z týchto väd vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 OSP. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 OSP, ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 a/ až g/ OSP.

11. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ OSP nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

12. Žalobca namietal vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ OSP. Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

13. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení [v zmysle § 18 OSP mali strany sporu rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - pozri napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 OSP), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 OSP), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 OSP), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 OSP), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 OSP)].

14. Pokiaľ žalobca namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

16. Dovolateľ vyslovil názor, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, nakoľko sa

nevysporiadal s tvrdeniami a vznesenými námietkami už v rámci konania na súde prvej inštancie, ako ani v dovolaní. Konkrétne nevysvetlil dostatočným spôsobom skutočnosť, že pokiaľ by bol žalovaný o existencii možného poistenia vedel, poistnú zmluvu by neuzavrel. Súd podľa neho podrobnejšie nezdôvodnil, prečo mala byť táto skutočnosť rozhodujúca pre uzavretie poistnej zmluvy. K danému dovolací súd uvádza, že na str. 8 a 9 rozsudku sa odvolací súd podrobne vyjadril ku každej žalovaného námietke, a to jednak k namietanému účinnému dovolaniu sa relatívnej neplatnosti poistnej zmluvy žalovaným v zákonnej trojročnej premŕľacej dobe doručenému len právnenému zástupcovi žalobcu, ako aj k poukázaniu na rozhodnutia súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach týkajúcich sa životných poistných zmlúv toho istého poistníka a poistencov s poukazom aj na uznesenie ÚS SR sp.zn. II. ÚS 855/2014-19.

17. K námietke žalobcu, že relatívne dovolanie nebolo účinne uplatnené z dôvodu, že nebolo doručené priamo žalobcovi, resp. jeho zákonným zástupcom, pričom s tým bol spojený aj ďalší následok, že dovolanie nebolo uplatnené v trojročnej premŕľacej lehote. Odvolací súd uviedol, že v spise je založená plná moc zo dňa 14. apríla 2005 (vystavená rodičmi žalobcu pre právneho zástupcu), z ktorej nepochybne vyplýva oprávnenie prijímať písomnosti, a to i vtedy, keď je podľa právnych predpisov potrebné osobitné splnomocnenie. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa k námietke žalobcu vyjadril dostatočným spôsobom.

18. Odvolací súd dostatočne odôvodnil aj námietku, že v obdobných veciach týkajúcich sa životných poistných zmlúv toho istého poistníka a poistencov už právoplatne rozhodli v prospech poistených osôb. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou žalovaného spočívajúcej v tom, že každú zmluvu treba posúdiť individuálne. Za rozhodujúci dôkaz považoval písomné prehlásenie poistníka pred uzatvorením poistnej zmluvy zo dňa 20. septembra 2004 v tzv. doplňujúcich informáciách.

19. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 OSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

20. Pokiaľ žalobca polemizuje s právnymi závermi súdov nižších stupňov, dovolací súd poznamenáva, že nesprávne právne posúdenie veci bol síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho bolo možné uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ OSP), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladala (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo/170/2014). Nešlo totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 OSP, ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 OSP ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

21. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné podľa § 238 OSP a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti podľa § 237 ods. 1 OSP. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.